

Als je eenzaam bent... hoe werkt God dan?

In 1948 deed koningin Wilhelmina afstand van de troon. Haar dochter Juliana volgde haar toen op als koningin. In de periode die toen volgde, schreef Wilhelmina, toen 'Prinses Wilhelmina', een boek over haar leven. Ze noemde dat boek *Eenzaam, maar niet alleen*. Toen ik door dat boek heen bladerde en er stukken uit las, kwam ik onder de indruk van het sterke geloofsvertrouwen van Wilhelmina, dat eruit spreekt. Wilhelmina was niet volmaakt. Drie jaar geleden heeft Koning Willem-Alexander tijdens de Dodenherdenking daarover het volgende gezegd: 'Medemensen voelden zich in de steek gelaten, onvoldoende gehoord, onvoldoende gesteund, al was het maar met woorden. Ook vanuit Londen, ook door mijn overgrootmoeder, toch standvastig en fel in haar verzet. Het is iets dat me niet loslaat.' Maar ook al was Wilhelmina niet volmaakt, ze had een vast vertrouwen op Jezus Christus. De titel van haar boek is een geloofsbelijdenis voor het oog van al haar lezers en van het hele Nederlandse volk. Inderdaad: als koningin ben je eenzaam, hoeveel mensen je ook om je heen hebt. Dat was zeker in haar tijd het geval. En toch, je staat er niet alleen voor. Er is een God die je draagt, die je leven in Zijn handen heeft, die je nooit, maar dan ook nooit laat vallen. 'Eenzaam, maar niet alleen.' Voor Wilhelmina was dat een geloofsbelijdenis. Als ik op bezoek ben bij eenzame mensen, voel ik me er soms verlegen mee. Als ik hoor, dat er bijna nooit iemand komt, dat de dagen zo lang zijn, dan lijkt het zo goedkoop om te zeggen: 'God is altijd bij u.' En niet iedereen ervaart dat ook voortdurend even sterk. Soms lijkt God heel ver weg te zijn. Ik weet niet hoe uw ervaring is, en hoe jij dat beleeft. Maar eenzaamheid kan je overvallen, kan je een verstikkend gevoel geven. 'Ik heb niemand. Uiteindelijk Ik ben alleen...' Alleen. In de woestijn. Onder een bremstruik. Daar ligt Elia. Hij voelt zich in-en-in alleen. Hij heeft een enorm indrukwekkend hoogtepunt achter de rug. Op de berg Karmel heeft iedereen gezien dat God leeft. In antwoord op Elia's gebed heeft God Zelf het offer in brand gestoken door vuur uit de hemel te zenden. Daarna heeft de Here het gebed van Elia om regen verhoord. Najaren van droogte begon het zó te gieten, zó te plenzend dat het ongelooflijk was. Je zou zeggen: 'Nu is het toch wel voor iedereen duidelijk dat de HERE de God van Israël is.' Maar wat gebeurt er? Koningin Izebel laat een boodschap sturen: 'De profeten van mijn god Baäl zijn gedood, morgen ben jij de volgende.' Een bedreiging. Dat is de dank van het koninklijk paleis voor Elia's gebed om regen. Wat doet Elia dan? Elia vlucht, de woestijn in. Na dat enorme hoogtepunt valt hij in een gat, een peilloos diep gat van eenzaamheid en neerslachtigheid. Elia is moe en bang. Hij laat zijn knecht achter aan de zuidgrens van het land Juda, en trekt alleen verder. Tot hij niet meer kan, en niet meer wil. 'Laat me nu maar sterven', bidt hij. Dan ploft hij neer onder de bremstruik en valt in slaap. Eenzaam in de woestijn. Natuurlijk: de woestijn is een eenzame omgeving. Maar dat zegt niet alles. Wilhelmina had altijd mensen om haar heen, en was toch eenzaam. Eenzaamheid heeft met zovél dingen te maken. Je bent op een feestje, iedereen lijkt vrolijk, maar jij hebt verdriet. Dan trek je je terug, temidden van het feestgedruis ben jij eenzaam. In je klas of op je werk ben je één van de weinigen die naar de kerk gaat. Dat kan je een eenzaam gevoel geven. Het kan ook met andere dingen te maken hebben. Je voelt je onbegrepen, je hebt verdriet over dingen die anderen niet aanvoelen. Je voelt je opgesloten in je eigen hoofd, daar kan een ander niet bij, en jij kunt niet bij die ander naar binnen. Niemand weet wat er werkelijk in je omgaat. Zo voelt dat. Elia in de woestijn. Eenzaam, maar, inderdaad, toch níét alleen! Dat is wat hier nu duidelijk gaat worden. Op drie manieren laat de Here Zelf weten dat Elia er niet alleen voorstaat. Drie manieren waardoor God ook tot ons wil spreken.

vergeten ze misschien weleens, de engelen, maar ze zijn er zeker. Psalm 91 zingt over hen: 'De Here zal voor u Zijn engelen bevel geven dat zij u bewaren op al uw wegen. Zij zullen u op de handen dragen, zodat u uw voet aan geen steen stoot.' Engelen, soms zijn ze opeens zichtbaar. Meestal doen ze onzichtbaar hun werk. Maar ze zijn er wel, als afgezanten van de allerhoogste God. Vergeet u ze niet? De engelen? En zul jij het ook niet vergeten, als je naar school fietst, of naar college, of naar je werk? Er zijn engelen om je heen! De engel die Elia wakker maakt, brengt hem voedsel en water. Maar met die engel is iets bijzonders aan de hand. In vers 7 wordt deze engel opeens 'de engel van de HERE' genoemd. Dat is een uitdrukking die hier en daar in de Bijbel voorkomt. De 'engel des HEREN' is eigenlijk helemaal niet echt een engel, de 'engel des HEREN' is de HERE Zelf, in de gestalte van een engel of van een mens. God die naar mensen toekomt, God in menselijke gestalte. Is het zo vreemd dat er de eeuwen door christenen zijn geweest die bij deze 'engel des HEREN' voorzichtig de naam 'Jezus' hebben ingevuld? God de Zoon, God in menselijke gedaante, is Hij het die hier Elia aantikt en hem nieuwe kracht geeft door brood en water? Ik durf het niet met stelligheid te beweren, maar is het onmogelijk? Als er Eén is, die ons opzoekt in de eenzaamheid van ons bestaan, dan is het wel Jezus Christus. Hij kwam op aarde om mens te worden zoals wij, mens onder de mensen. Hij wilde niet alleen bij ons wonen, nee, Hij wilde volledig Eén met ons zijn. Immanuël, 'God met ons' is één van Zijn namen. Als wij eenzaam zijn, tikt Jezus ons op de schouder, en Hij zegt ons: 'Sta op, eet nog wat, want voor jezelf zou de weg anders te lang zijn.' Jezus laat dat heel tastbaar, heel concreet zien in de tekenen van brood en wijn, die wij uitgereikt krijgen als we het Heilig Avondmaal vieren. Hij onderstreept het daarmee: zó concreet als je deze wijn drinkt en dit brood eet, zó concreet wil Ik wonen in je leven, wil Ik in je zijn door Mijn Heilige Geest.' Eenzaam, maar niet alleen. Jezus is erbij. Hij zegt het in Mattheüs 28: 'Zie, Ik ben met u, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld.' Dat wij niet alleen hoeven te zijn, nooit, is precies te danken aan het feit dat Hij wél alleen was. Stik-alleen, het was een verstikkende eenzaamheid, toen Hij hing aan kruis, op de heuvel Golgotha. Hij riep het uit: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' In onze plaats droeg Hij de straf voor onze zonden, en bij die straf hoorde de totale, volledige Godverlatenheid. 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Jezus was werkelijk alleen, en dáárom hoeven wij nooit meer alleen te zijn! Daarom belooft Hij ons altijd bij ons te blijven, tot aan het einde van de wereld.

2. God openbaart Zich in de stilte, in het 'gewone'

Elia wordt aangeraakt door de 'engel van de HERE'. Hij eet en drinkt, en krijgt daardoor zoveel kracht dat hij zonder verder eten of drinken door kan lopen, veertig dagen en veertig nachten, tot aan de berg Horeb, waar God ooit, lang geleden, verscheen aan Mozes. En daar, op die berg, openbaart de HERE Zich aan deze mens, een eenzame mens, die vol zit van verdriet en zelfbeklag. Dat is het tweede wat God doet. Zelfbeklag, zelfmedelijden. Dat is hier wel heel duidelijk bij Elia. Kijk maar naar vers 10: 'Ik heb mij zeer voor de HERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.' Oftewel: 'Ik heb zo mijn best gedaan, maar wat krijg ik ervoor terug? Ik ben als enige dienaar van U overgebleven, en nu willen ze mij ook doden.' Natuurlijk, dat is heel goed te begrijpen. Zelfmedelijden komt altijd wel ergens vandaan, meestal is er een goede reden voor. En we hebben het allemaal weleens nodig dat er iemand bij je komt zitten om je te troosten. Maar als God Elia opzoekt, dan proef je ook een andere toon, in die vraag, in vers 9: 'Wat doet u hier, Elia?' Later, in vers 13, stelt God opnieuw die vraag: 'Wat doet u hier, Elia? Ben jij eigenlijk wel op je plaats, hier, in de woestijn?' En dan begint Elia weer met zijn klaagzang. Zelfmedelijden. Ken je dat? Hebt u er weleens last van? Ik wel. En als je daar eenmaal in zit, kom er dan maar weer eens uit. Ik typte het in op Google: 'Zelfmedelijden'. En ik kwam op een website, niet christelijk, meer waar wel een paar heel rake dingen werden

1. God komt tot ons door de engelen, nog meer door Jezus

In de eerste plaats is er die engel. God stuurt een engel. Elia is niet alleen, er is een engel bij hem, die brood en water brengt. Wij

gezegd. Bijvoorbeeld dit: 'Is het je weleens opgevallen dat een probleem niet verdwijnt door erover te klagen? Veel mensen reageren niet constructief wanneer ze worden geconfronteerd met problemen en vervelende situaties in hun leven. Wanneer het leven hen niet bevalt, reageren ze op de situatie met één of meerdere van de onderstaande mogelijkheden:

- het probleem of de oorzaak ervan bij een ander leggen;
- tegen anderen klagen over de situatie;
- rondhangen in gevoelens van zelfmedelijden;
- het probleem ontkennen;
- leren leven met de situatie vanuit een gevoel van verslagenheid;
- het probleem verzachten met destructief gedrag (overmatig snoepen, drinken, gamen enzovoorts).'

Waar komt het dan wel op aan? Het gaat erom dat je je eigen verantwoordelijkheid neemt. Dat je niet voortdurend naar anderen wijst, maar dat je stopt met klagen en je afvraagt: 'Wat kan ik doen?' Of, bijbels gezien: 'Wat is nu mijn roeping?'

Die vraag van de HERE aan Elia is in feite precies dié vraag: 'Wat dóé jij hier, Elia? Heb Ik je hier geroepen?' Elia moet als het ware wakker geschud worden! Hij heeft nota bene pas nog dat vuur uit de hemel zien neerdalen! Voortdurend heeft de HERE voor hem gezorgd: eerst stuurde God raven om Elia te eten te geven, later was er een wonder van meel dat niet opraakte, hoeveel er ook van gebruikt werd. En nu gaf de Engel des HEREN hem eten en drinken! Elia heeft zóveel wonderen mogen meemaken! Als er nou één is die geen reden heeft om te klagen, is hij het wel! Als er één is die vertrouwen zou mogen hebben, is het wel Elia. 'Kom op, Elia! Wat doe je hier?!' Je zou zeggen: God zal wel kwaad worden. Maar wat blijkt? De HERE reageert zó liefdevol, zo mild, daar sta je van versteld! Vol liefde nodigt de Almachtige Zijn knecht uit om Hem te ontmoeten. Drie keer is er een enorm natuurgeweld. Een windvlaag waardoor zelfs rotsblokken losraken, een vreselijke aardbeving, en dan: vuur! Maar in dit alles is de HERE niet. Hij is er opeens, in een zacht suizen van de wind. In dat suizen van een zachte stilte merkt Elia: 'Hier is God!' Misschien is het wel van alle tijden, dat wij God zoeken in het spectaculaire. 'Here God, laat iedereen zien dat U er bent, door grote wonderen te doen, door op krachtige wijze op te treden!' We zoeken God soms op de meest wonderlijke of exotische plaatsen. Je kunt denken dat je God alleen kan ontmoeten in massale samenkomsten of grote conferenties, of in de ideale kerk of de ideale gemeente. Maar het kan weleens heel anders lopen.

Over Wilhelmina gesproken: de actrice Andrea Domburg speelde Wilhelmina in de film *Soldaat van Oranje*. In een interview vertelde Andrea Domburg, dat ze lang niets aan geloof had gedaan in haar leven. Toen werd ze ziek. In die periode van ziekte kwam ze de geschriften op het spoor van een Indiase goeroe: Yogananda. Maar in die geschriften werd herhaaldelijk verwezen naar het Evangelie van Johannes. Als ze dat erbij pakte, dacht ze: 'Wat zit ik eigenlijk ver te zoeken, wat ik dichtbij kan vinden.' Ze ging toen, heel gewoon, in Giethoorn op catechisatie bij ds. Ket en deed belijdenis. Ze zei in dat interview: 'De tekst die ds. Ket me meegaf is mij zeer dierbaar. Het is Psalm 62: 2. Daar staat: "Mijn ziel keert zich stil tot God, van Hem is mijn heil."

Het suizen van een zachte stilte. Hoe ontmoeten wij God? Niet in het spektakel, maar heel gewoon: in de Bijbel, in een lied, door het gebed, thuis en in de kerk. We zijn echt niet alleen. God zoekt je op in de gewone dingen. In de stilte. Dat is het tweede.

3. God bemoedigt ons door medegelovigen

En dan het derde. God verrast Elia. 'Elia, je bent niet de enige. Er zijn er nog 7000 in Israël, die hun knieën niet voor Baäl gebogen hebben en zijn beeld niet hebben gekust met hun mond. En Ik zál die 7000 ook overlaten!' Ook zo wil de Here God door onze eenzaamheid heen breken. Door ons te verbinden met andere mensen. Soms brengt Hij op een verrassende manier mensen op je pad. En soms hoor je alleen van hun bestaan, of je leest over hen. Mensen die hetzelfde voelen als jij, mensen die dezelfde strijd te strijden hebben, mensen die dezelfde God dienen. God geeft mensen die net als jij Hem willen dienen, willen volgen, en die net als jij willen strijden tegen al die afgoden. Al is het met vallen en opstaan. Al is het allemaal niet volmaakt. De HERE geeft steun, óók door mensen. Daarom heeft God ons ook in de

kerk aan elkaar gegeven. Denkt u maar aan wat we lezen in Handelingen 18. God zegt het tegen Paulus: 'Wees niet bevreesd, maar spreek en zwijg niet, want Ik ben met u en niemand zal de hand u slaan om u kwaad te doen, want Ik heb veel volk in deze stad.' God geeft ons mensen om ons heen, met wie we samen Hem mogen dienen. Hij laat ons ook op die manier merken, dat Hij ons nooit loslaat. Hier, in deze kerk en op zoveel andere plaatsen, brengt Hij mensen bij elkaar, elke zondag. En ook u bent welkom, en jij! Om het te beleven: 'Nee, ik ben niet alleen! Gelukkig niet!' Eenzaam, maar niet alleen. De HERE (1) stuurt Zijn engelen op ons pad, Hij is in Jezus Zelf mens geworden, en wil in ons wonen door Zijn Geest. (2) In de stilte is Hij aanwezig, in de heel gewone dingen, en (3) op Zijn tijd stuurt Hij mensen, die ons pad kruisen of naast ons oplopen.

Je hebt een roeping! Wat doe je daarmee?

Tenslotte nog dit: God stuurt Elia weer terug. Met een opdracht. Hij moet Hazaël zalven tot koning over Syrië, om Israël tot inkeer te brengen. Vervolgens moet Elia Jehu zalven tot koning over Israël, om het land van afgoderij te zuiveren. En ten derde moet hij Elisa tot zijn eigen opvolger zalven, om het volk bij God terug te brengen en zo echt van kwaad te zuiveren. Elia moet weer op pad. Hij heeft een opdracht. En hij is niet de enige, die het merkt: als je in dienst van God op weg gaat, pas dan merk je dat Hij erbij is. Dat je echt niet alleen bent. Dat geldt ook voor ons. Als je blijft zitten waar je zit, zul je weinig merken van Gods aanwezigheid. Maar als je, in het voetspoor van Jezus, je gaat inzetten voor God en mensen, door gebed, door tijd en energie in te zetten, door je aandacht te geven, je bezit, enzovoorts, dan zul je merken hoe dichtbij de HERE is. Soms vóel je je misschien eenzaam, maar je ontdekt het meer en meer: 'Ik bén niet alleen, absoluut niet!' Koningin Wilhelmina heeft ervan getuigd in haar boek. En ik moet je zeggen: ik vind het diep ontroerend wat zij schrijft, als je bedenkt dat zij dat deed als voormalig staatshoofd. Ze vindt nergens doekjes om haar geloof. Integendeel, ze ervaart het als een roeping om ervan te getuigen. Ze zegt bijvoorbeeld dit: 'Als een brokje sneeuw bovenaan een berg loslaat, groeit dit aan tot een lawine, die alles in dolle vaart meesleept tot zij met donderend geweld in het dal neerkomt. Zo is het ook met het kwade, want het ene kwaad brengt onherroepelijk een erger voort en zo gaat het al maar door en al maar in sneller tempo de afgrond in. Ziedaar het beeld van de schuld die de mens op zich geladen heeft en van de afgrond waarin hij gestort is. Is het een wonder dat de mens, wanneer hij dit gaat beseffen, zich afvraagt: Hoe kom ik ooit hier weer onder uit? Dat hij gaat twifelen, ja, wanhopen aan zichzelf en aan alles en iedereen en, wat wellicht het ergste is, aan de toekomst van de mensheid? Dat hij het gehele bestaan als nutteloos gaat beschouwen?' (Ik zeg er even tussendoor: zoals Elia in de woestijn.) In de marteling van deze zwarte nacht der ziel waant hij zich voor altijd verloren.' En dan gaat zij verder: 'Christus heeft mij boven dit alles uit opgeheven en Gods Werkelijkheid laten zien. Hij heeft mij doen zien, dat de mens, ondanks dit alles blijft Gods kind, door de verlossende kracht van Christus, die iedere diepte van verlorenheid door Zijn liefde herschept in de hoogte van het kindschap van God. (...) Lezer, wat hier voorafging, komt op ieder van ons persoonlijk af en plaatst ons allen voor de vraag of wij bereid zijn het heil, dat Christus ons biedt, te aanvaarden en of wij ons willen voegen naar Gods Vaderlijke ordening.' Eigenlijk is dat weer dezelfde vraag: blijf je rondtobben in jezelf, in je zelfmedelijden, in je eigen wereldje, of hoor je hoe God je roept? Zie je het, heb je er oog voor, hoe Hij naar je toekomt, in Christus, met brood en wijn, in de gewone dingen, de stilte, en ook in andere mensen? Zie je dat, hóór je de stem van God? En als dat zo is, wat is dan je antwoord op die roepstem van God? Stel je je beschikbaar, net als Elia? Dat zijn de vragen waar het om draait. Uit eerbied voor Prinses Wilhelmina geef ik haar het laatste woord. Haar boek, *Eenzaam maar niet alleen*, sluit ze af met de volgende zinnen, een intense oproep aan ieder mens, ook hier, ook nu, aan ieder van ons: 'Ik bid, dat Christus' blijdschap over Zijn hele mensheid kome en haar blijdschap in Hem vervuld worde. Hij staat aan de deur van haar hart en klopt. Indien zij Zijn stem hoort en de deur opendoet, zal Hij tot haar ingaan.' Amen.